

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ГРОМАДСЬКЕ
ПАРТНЕРСТВО
ЗА ПРОЗОРІ
МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ!

**Global
Communities**
Ukraine

2021

БЮДЖЕТ

для громадян

Місце, де живе історія

Любецька громада

Підготовка та друк цього видання стали можливими завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи уряду Сполучених Штатів.

Шановні жителі громади!

Перед громадою постає багато викликів і завдань, які треба швидко й розумно розв'язувати для досягнення максимального результату. На плечі голів ТГ лягають непрості задачі з управління місцевими бюджетами, розроблення та реалізації Стратегій розвитку громади, розбудови інфраструктури. Все це вимагає нових підходів, нових навичок та знань зі стратегічного планування, фінансового та проектного менеджменту.

Гроші в бюджеті не з'являються нізвідки і не діваються кудись. Наша мета створення бюджету для громадян - це надання інформації. Інформація, яка викладатиметься у доступному для широкого кола населення форматі, котра допоможе кожному жителю Любецької громади в деталях зрозуміти порядок формування основного фінансового документу селищної ради та дасть відчуття відкритості і прозорості влади, сприятиме залученню жителів до співвідповідальності.

***З повагою,
Любецький селищний голова Валерій Костильов***

Що таке бюджет для громадян?

Бюджет для громадян - це спрощена, позбавлена технічної мови інформація про бюджет територіальної громади (місцевий бюджет). Бюджет для громадян доповнюється візуалізацією, щоб полегшити розуміння фінансових показників та даних.

Основна мета бюджету для громадян - зробити складну, специфічну та технічну інформацію про місцевий бюджет доступною для розуміння широким колом осіб.

Бюджет для громадян допомагає кожному жителю територіальної громади зрозуміти бюджет своєї громади, побачити своє місце в бюджетному процесі, усвідомити, що бюджет територіальної громади формується з коштів платників податків, а самі кошти в бюджеті не з'являються нізвідки та не витрачаються керівництвом громади та депутатами місцевої ради на власний розсуд.

Разом з тим, бюджет для громадян допомагає побачити можливості для впливу на формування та витрачання бюджету територіальної громади.

МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТ

Це фінансовий план територіальної громади, в якому визначаються джерела і прогностичні показники надходжень коштів та на що саме вони витрачатимуться. Бюджет територіальної громади формується та витрачається відповідно до процедур, вимог, правил, визначених Бюджетним кодексом України. А це означає, що законом чітко визначено, яким чином і за рахунок чого формується місцевий бюджет, а також на що саме і як можуть витратитися кошти місцевого бюджету. Бюджет територіальної громади затверджується щорічно місцевою радою на відповідній сесії. Також місцева рада може вносити у разі потреби зміни до бюджету територіальної громади.

БЮДЖЕТНІ КОШТИ

Належні відповідно до законодавства надходження і витрати місцевого бюджету.

ДОХОДИ БЮДЖЕТУ

Надходження до бюджету. В територіальній громаді справляються податки і збори, частина яких надходить до бюджету. Також можуть бути і неподаткові надходження, як от: кошти, отримані за рахунок оплати надання адміністративних послуг або зароблені бюджетними установами; кошти, які передаються в місцевий бюджет з Державного бюджету або інших місцевих бюджетів (див. Трансферти).

ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ

Кошти, що витрачаються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним місцевим бюджетом. Видатки можуть бути поточні та капітальні. Поточні спрямовують на виплату зарплат, оплату комунальних послуг тощо, а капітальні - на будівництво, ремонт, придбання техніки й обладнання тощо.

ТРАНСФЕРТИ

Кошти, які передаються з бюджетів інших рівнів до бюджету територіальної громади. Трансферти можуть бути у вигляді дотацій чи субвенцій.

БЮДЖЕТ РОЗВИТКУ

Кошти, які витрачаються на капітальне будівництво, втілення масштабних проєктів, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і житлово-комунального господарства тощо. Тобто на будівництво, модернізацію та ремонт доріг, шкіл, садочків, амбулаторій, клубів.

1

БЮДЖЕТНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

СУБВЕНЦІЇ

Кошти, які передаються з бюджету іншого рівня (Державного, обласного, районного бюджету, бюджету іншої територіальної громади) до місцевого бюджету територіальної громади на певну мету. Ці кошти можна витратити лише за визначеним призначенням. Приклади субвенцій: субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію інфраструктурних проєктів та розвиток об'єктів соціально-культурної сфери, освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, субвенція з місцевого бюджету однієї територіальної громади іншій територіальній громаді на забезпечення надання соціальних послуг певній категорії громадян.

ДОТАЦІЇ

Своєрідна доплата з державного бюджету задля збалансування бюджетів нижчих рівнів, або іншими словами, на вирівнювання доходної спроможності бюджету, який отримує такі кошти.

ЗАГАЛЬНИЙ ФОНД

Кошти, які витрачаються на надання послуг населенню (освітніх, медичних тощо). Наприклад, з нього фінансують виплату заробітної плати в комунальних закладах та установах, освіту (дитячі садки, школи, позашкільні заклади), культуру (будинки культури, клуби, бібліотеки, музеї), медицину (ФАПти, амбулаторії, лікарні), соціальний захист, фізичну культуру і спорт (дитячо-юнацькі спортивні школи, заходи та змагання різного характеру).

СПЕЦІАЛЬНИЙ ФОНД

Кошти, які також спрямовуються на фінансування надання різного виду послуг в територіальній громаді, але з однією суттєвою відмінністю - джерела їх надходження чітко визначені і вони мають витратитися на конкретні цілі і за визначеними напрямками використання. До спеціального фонду, наприклад, зараховуються надходження від програм міжнародної технічної допомоги, або власні надходження бюджетних установ, що утримуються за рахунок місцевого бюджету, інші власні надходження територіальної громади.

БЮДЖЕТНИЙ ЦИКЛ

СІЧЕНЬ- 20 БЕРЕЗНЯ

Вже по завершенню календарного року розпочинається етап звітування про виконання бюджету за рік.

Як долучитись:

- взяти участь в обговоренні звіту про виконання бюджету під час його публічного представлення;
- відвідати сесію, на якій звіт про виконання бюджету затверджується;
- ініціювати громадський аудит виконаного бюджету: як по окремих напрямках (наприклад, щодо гендерної орієнтованості чи освіти), так і всього бюджету в цілому.

ЛИПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ

В цей час відбувається складання прогнозу бюджету на наступні 3 роки

Як долучитись:

- подавати пропозиції до прогнозу бюджету в управління та відділи - звичайним листом, надісланим поштою чи електронною;
- подавати пропозиції безпосередньо до фінвідділу (контакти дивіться в кінці цього документу), селищна рада також сама може організувати процес збору пропозицій до прогнозу бюджету від громадян через ЦНАП чи під час заходів, у місцях масового збору людей;
- брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування прогнозом довгострокових інфраструктурних проєктів.

ТРАВЕНЬ-ЖОВТЕНЬ

В цей час відбувається складання бюджету на наступний рік.

Як долучитись:

- подавати пропозиції до бюджету депутатам;
- подавати пропозиції безпосередньо до селищної ради (селищна рада також сама може організувати процес збору пропозицій до бюджету від громадян);
- брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування бюджетом гендерних аспектів.

СКЛАДАННЯ ПРОГНОЗУ БЮДЖЕТУ

Прогноз бюджету розраховується на 3 роки - плановий (той, на який плануємо бюджет) і 2 наступні роки. Ці наступні роки називають прогнозними. Прогноз робиться для того, щоб розуміти, які податки та скільки їх буде збиратися в наступні 3 роки, а також, на які цілі витратимуться гроші із зібраних податків. Прогноз оприлюднюється на сайті ради, до 1 вересня затверджується на виконкомі та передається на розгляд відповідній місцевій раді.

ЗВІТУВАННЯ ПРО ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ

По завершенню року, для якого виконувався бюджет, розпочинається підготовка звіту про виконання бюджету за рік. Звіт проходить усю процедуру розгляду та затвердження в усіх інстанціях, яка завершується розглядом та затвердженням рішення місцевою радою. Затверджений звіт оприлюднюється на сайті ради. Крім цього, бюджетне законодавство встановлює обов'язкову вимогу проведення публічного звітування про виконання бюджету. Публічне представлення звіту про виконання бюджету повинно відбутися не пізніше 20-го березня наступного року. Місцева рада повинна широко анонсувати захід, на якому буде представлений звіт про виконання бюджету, та запрошувати громадськість відвідати його.

БЮДЖЕТ

це ключовий інструмент для управління територіальною громадою, а також її розвитку відповідно до визначених пріоритетів та цілей. Діяльність органу місцевого самоврядування з одним бюджетом на один період (один рік) охоплює час від формування місцевого бюджету до звітування про результати його виконання. Зазвичай ця діяльність триває довше одного календарного року (тобто довше, ніж сам бюджетний період). Така діяльність протягом визначеного часу становить бюджетний цикл, який можна поділити на 5 стадій: складання прогнозу бюджету, складання проєкту бюджету, розгляд проєкту бюджету та його затвердження, реалізація прийнятого бюджету і, насамкінець, звітування про результати виконання бюджету за рік. Один бюджетний цикл займає більше ніж півтора календарних роки. Завершення одного бюджетного циклу фактично накладається на початок вже наступного бюджетного циклу.

СКЛАДАННЯ БЮДЖЕТУ

На цій стадії загальнодержавні органи подають розрахунки міжбюджетних трансфертів. Місцеві органи влади разом з розпорядниками бюджетних коштів, наприклад, відділом освіти, розробляють та подають бюджетні запити. На основі поданих розрахунків міжбюджетних трансфертів та бюджетних запитів вже відбувається розробка проєкту рішення про місцевий бюджет. Підготовлений попередній проєкт бюджету оприлюднюється на сайті ради.

ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ

Саме на цьому етапі здійснюються всі витрати та збираються всі податки. Крім цього, під час виконання бюджету може виникати необхідність внесення змін до нього. Усі зміни проходять окрему процедуру - від розгляду бюджетною комісією ради і до затвердження на сесії ради. Також законодавством встановлено обов'язок щоквартального звітування про виконання бюджету, що передбачає затвердження кварталних звітів окремими рішеннями ради по завершенню кожного кварталу.

РОЗГЛЯД ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ БЮДЖЕТУ

Попередній проєкт рішення про бюджет обговорюється та затверджується на засіданні постійної комісії місцевої ради, яка відповідає за питання бюджету. Далі проєкт рішення передається на розгляд виконавчого комітету. Після цього проєкт бюджету розглядається та затверджується на сесії місцевої ради. Рішення про затвердження бюджету приймається не пізніше, ніж 25 грудня. Після прийняття, рішення і бюджет оприлюднюються на сайті ради.

СІЧЕНЬ-ГРУДЕНЬ

В цей час відбуваються закупівлі, фінансується робота бюджетних установ і організацій, збираються податки. За потреби вносяться зміни до бюджету.

Як долучитись:

- подати проєкт на конкурс «Бюджету участі». Брати участь у кампаніях агітації за проєкти бюджету участі та голосувати за проєкти бюджету участі;
- ініціювати громадський моніторинг виконання бюджету;
- відвідувати засідання бюджетної комісії та сесії селищної ради, на яких розглядаються бюджетні питання.

ЛИСТОПАД - 25 ГРУДНЯ

В цей час попередній проєкт проходить узгодження та обговорення, під час кожного з яких до бюджету можуть вноситься певні незначні зміни.

Як долучитись:

- взяти участь в бюджетних слуханнях та висловлювати свої пропозиції до проєкту бюджету. Слухання може ініціювати рада або громадяни самостійно;
- відвідувати засідання бюджетної комісії, виконавчого комітету та сесії ради;
- допомагати фінансистам в створенні Бюджету для громадян;
- сприяти поширенню прийнятого рішення про бюджет, а також Бюджету для громадян - розповсюджувати ці документи електронно, обговорювати їх з колегами чи знайомими.

НА ЧОМУ ЗАСНОВАНО БЮДЖЕТ НАШОЇ ГРОМАДИ?

Будь-який бюджет не створюється у вакуумі. Основою для складання бюджету є стан соціально-економічного розвитку громади.

Окрім того, бюджет є інструментом досягнення стратегічних цілей, які визначила для себе громада.

Стратегічні цілі розвитку громади та соціально-економічний стан громади і є основою, на якій формується бюджет.

3

НАША ГРОМАДА ЗАРАЗ

Працездатне населення
2 386 осіб

Працевлаштоване населення
1 453 особи

Галузі діяльності підприємств:

- сільське господарство

- лісове господарство

- Сільське господарство
312 осіб

- Промисловість
163 особи

Розподіл населення за галузями:

Земля сільсько-господарського призначення -
16 001,33 га

Дитячі садки громади- 1

Школи громади- 4

Амбулаторії - 1

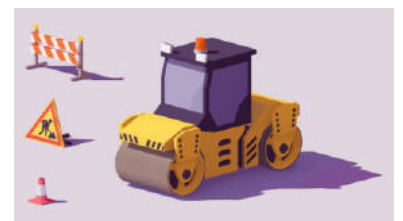

Фельдшерсько-акушерські пункти - 11

Протяжність доріг, що потребують поточного ремонту: **80 км**

Протяжність доріг, що потребують капітального ремонту: **20 км**

ЯКОЮ МИ ХОЧЕМО БАЧИТИ НАШУ ГРОМАДУ?

Одним з основних документів Любецької територіальної громади є **Стратегія розвитку на 2021 - 2031рр.** Стратегія визначає цілі та пріоритети розвитку громади, завдання, проєкти, спрямовані на структурні зміни в економіці та соціальній сфері, покрокового розв'язання наявних проблем. Пріоритетами розвитку громади є:

- підвищення ступеня комфортності проживання в громаді;

- формування безпечного простору для життя та ведення бізнесу;

- стимулювання громадської та підприємницької активності;

- розвиток власних продуктивних сил, зокрема - туризму;

- розвиток дорожньої інфраструктури;

- розширення пропозиції робочих місць;

- екологічне благополуччя громади;

- створення спроможної мережі для якісних освітніх та медичних послуг;

- розвиток інфраструктури для здорового та змістовного дозвілля мешканців громади;

- створення системи спортивного та культурного виховання дітей та молоді

НА ЦО ВИТРАЧАЮТЬСЯ ГРОШІ З БЮДЖЕТУ?

4

**ДОХОДИ
БЮДЖЕТУ**
43 081,5
тис. грн

ОСВІТНЯ СУБВЕНЦІЯ
13 584,5 тис. грн (81,6%)

БАЗОВА ДОТАЦІЯ
2 820,5 тис. грн (16,9%)

СУБВЕНЦІЯ З ОБЛАСНОГО
БЮДЖЕТУ НА ЗДІЙСНЕННЯ
ПІДТРИМКИ ОКРЕМИХ ЗАКЛАДІВ
ТА ЗАХОДІВ У СИСТЕМІ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я (ПРИДБАННЯ ІНСУЛІНУ)
156,7 тис. грн (0,9%)

ІНШІ СУБВЕНЦІЇ З МІСЦЕВОГО
БЮДЖЕТУ
45,1 тис. грн (0,3%)

СУБВЕНЦІЯ З МІСЦЕВОГО
БЮДЖЕТУ НА НАДАННЯ
ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБАМ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ
ПОТРЕБАМИ ЗА РАХУНОК ВІДПОВІДНОЇ
СУБВЕНЦІЇ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ
30,9 тис. грн (0,2%)

ТРАНСФЕРТИ 16 637,7 тис. грн (38,6%)

**ВЛАСНІ
ДОХОДИ:**
26 443,8 тис. грн
(61,4%)

**НЕПОДАТКОВІ
НАДХОДЖЕННЯ**
99,4 тис. грн (0,4%)

АДМІНІСТРАТИВНІ ЗБОРИ ТА
ПЛАТЕЖІ, ДОХОДИ ВІД
НЕКОМЕРЦІЙНОЇ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
51,5 тис. грн (51,8%)

ІНШІ ДОХОДИ
46,8 тис. грн (47,1%)

ВЛАСНІ НАДХОДЖЕННЯ
БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ
1,1 тис. грн (1,1%)

**ПОДАТКОВІ
НАДХОДЖЕННЯ**
26 344,4 тис. грн
(99,6%)

ПОДАТОК НА МАЙНО
8 564,2 тис. грн
(32,5%)

ПОДАТОК НА ДОХОДИ
ФІЗИЧНИХ ОСІБ
11 972,2 тис. грн
(45,4%)

ЄДИНИЙ ПОДАТОК
3 007,4 тис. грн
(11,4%)

РЕНТНА ПЛАТА
1 748,2 тис. грн
(6,6%)

ІНШІ
812,8 тис. грн
(3,1%)

АКЦИЗНИЙ
ПОДАТОК
230 тис. грн
(0,9%)

ЕКОЛОГІЧНИЙ
ПОДАТОК
9,6 тис. грн
(0,04%)

Найбільшими бюджетоутворюючими підприємствами громади є:

- ДП «Чернігівський Лісгосп» - 5 764,4 тис. грн
- СТОВ «Дружба Нова» - 2 749 тис. грн
- Чернігівський пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні - 2 622,9 тис. грн
- ТОВ ім.Шевченка - 2 224,4 тис. грн
- Любецький психоневрологічний інтернат - 1 370,5 тис. грн

КУДИ ІДУТЬ ГРОШІ З БЮДЖЕТУ?

5

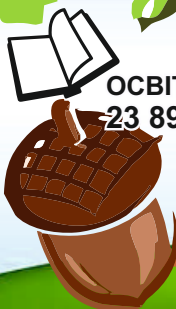
Кошти із бюджету використовуються для утримання адміністративної структури селищної ради, дошкільної освіти, загальноосвітніх закладів, мистецької школи, закладів культури, соціальної сфери, обслуговування інформатизаційної системи, забезпечення функціонування житлово-комунальної системи.

**ВСЬОГО
ВИДАТКІВ:
43 043,5 *
ТИС. ГРН**

УПРАВЛІННЯ
ГРОМАДОЮ
12 147,1 тис. грн

ОСВІТА
23 891,5 тис. грн

ІНШІ
827,6 тис. грн

ЕКОНОМІЧНА
ДІЯЛЬНІСТЬ
247,4 тис. грн

СОЦІАЛЬНИЙ
ЗАХИСТ ТА
СОЦІАЛЬНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
3 265,5 тис. грн

КУЛЬТУРА
І МИСТЕЦТВО
1 255 тис. грн

ЖИТЛОВО-
КОМУНАЛЬНЕ
ГОСПОДАРСТВО
1 105 тис. грн

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА
І СПОРТ
80 тис. грн

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я
224,4 тис. грн

НАЙБІЛЬШІ ВИДАТКИ З БЮДЖЕТУ

* Сума видатків зазначена разом з розподіленим вільним залишком

НАЙБІЛЬШІ
ВИДАТКИ
З БЮДЖЕТУ
ЗА ГАЛУЗЯМИ

ВСЬОГО,
тис. грн

● - оплата праці, тис. грн
● - оплата енергоносіїв, тис. грн
● - інші видатки, тис. грн

Галузь	Всього, тис. грн	Оплата праці, тис. грн	Оплата енергоносіїв, тис. грн	Інші видатки, тис. грн
ОСВІТА	23 891,5	19 586,8	2 001,7	2 303
УПРАВЛІННЯ ГРОМАДОЮ	12 147,1	10 787,2	926,4	433,5
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ	3 265,5	2 652,3	-	613,2
КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО	1 255	943	56	256

**ЛЮБЕЦЬКА
ШКОЛА(ЗЗСО І-ІІІст.)**
10 470,1 тис. грн

КІЛЬКІСТЬ УЧНІВ
201

**ВИДАТКИ НА
ОДНОГО УЧНЯ,**
52,1 тис. грн

КІЛЬКІСТЬ УЧНІВ
38

**ВЕЛИКОЗЛІЇВСЬКА
ШКОЛА(ЗЗСО І-ІІІст.)**
3 214,8 тис. грн

**ВИДАТКИ НА
ОДНОГО УЧНЯ,**
84,6 тис. грн

**ТАРАСО-
ШЕВЧЕНКІВСЬКА
ШКОЛА(ЗЗСО І-ІІІст.)**
4 114,4 тис. грн

**КІЛЬКІСТЬ
УЧНІВ**
74

**ВИДАТКИ НА
ОДНОГО УЧНЯ,**
55,6 тис. грн

**МАЛИНІВСЬКА
ШКОЛА(ЗЗСО І-ІІст.)**
2 234,7 тис. грн

КІЛЬКІСТЬ УЧНІВ
39

**ВИДАТКИ НА
ОДНОГО УЧНЯ,**
57,3 тис. грн

7

БЮДЖЕТ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

У 2021 році було виділено кошти для зміцнення матеріально-технічної бази та покращення надання послуг з благоустрою Любецької територіальної громади.

Бюджет розвитку громади в 2021 році склав 3 947,1 тис. грн (інформація станом на 14.06.2021р.). За рахунок видатків Бюджету розвитку планується покращити матеріально-технічну базу територіальної громади. Кошти будуть спрямовані на:

Придбання автовишки та
сміттєвозу

3 678,3
тис. грн

100,15
тис. грн

Придбання оргтехніки для
громади

Придбання меблів для шкіл

100
тис. грн

53,45
тис. грн

Придбання водяного насоса,
мотокос, газової гармати

Проектні роботи

15,2
тис. грн

Місце, де живе історія

Голові Любецької селищної ради

_____ (ПІБ)

_____ (адреса)

_____ (конт.тел.)

**ПРОПОЗИЦІЇ
ДО ПРОЄКТУ БЮДЖЕТУ 202__**

Вважаю, що в нашій громаді існує проблема _____

Ця проблема зачіпає інтереси _____

Вирішити цю проблему можна шляхом _____

Прошу Вас розглянути можливість включення до проєкту бюджету Любецької ТГ на 202__ рік витрати на

_____ (Підпис)

_____ (Дата)

Як подати пропозицію до бюджету Любецької територіальної громади?

У період з вересня по жовтень 2021 року ви можете подавати свої пропозиції:

1. Безпосередньо до селищної ради Любецької ТГ за адресою:
15041, Чернігівська обл., Чернігівський р-н, смт Любеч, вул.Добринінська, 60
Контактні телефони: (04641) 43-301
2. На електронну пошту ТГ: liubech_post@cg.gov.ua

Подати електронну пропозицію до бюджету громади на наступний рік можна тут:

Будьте активними!

Від вас залежить розвиток громади та покращення рівня надання послуг.

